

**World
Wetlands Day**

2 February 2022

Wetlands Action for People and Nature

MOKRADE

VÁŽME SI ICH – STARAJME SA O NE – OBNOVUJME ICH – **MILUJME ICH**

www.worldwetlandsday.org

#ActForWetlands
#WorldWetlandsDay

Svetový deň mokradí

Každoročná príležitosť na zjednotenie síl na ochranu mokradí

- Významné podujatie, ktoré zvyšuje povedomie o zásadnom význame mokradí pre ľudí a planétu
- Oslavuje sa vždy 2. februára od roku 1997, najmä v zmluvných stranách Dohovoru o mokradiach
- Pripomína výročie prijatia Dohovoru o mokradiach v roku 1971 ako medzinárodnej zmluvy, ktorá
 - bola prvým moderným celosvetovým multilaterálnym dohovorom
 - je jediným dohovorom venovaným osobitnému ekosystému – mokradiam
- V tomto roku sa prvýkrát dostáva do pozornosti v kontexte Organizácie spojených národov — Valné zhromaždenie OSN ho schválilo ako medzinárodný deň

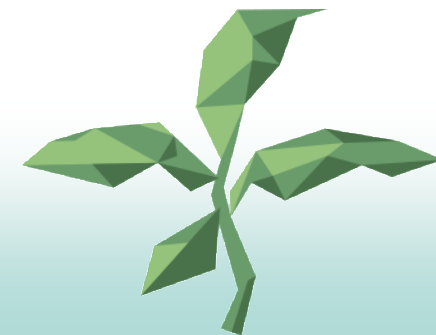
Hlavná téma v roku 2022 — Opatrenia v mokradiach pre ľudí a prírodu

- Naliehavá výzva pre väčšie investovanie finančného, ľudského a politického kapitálu do ochrany mokradí a zabezpečenie ich múdreho a udržateľného využívania

[#ActForWetlands](#)

[#WorldWetlandsDay](#)

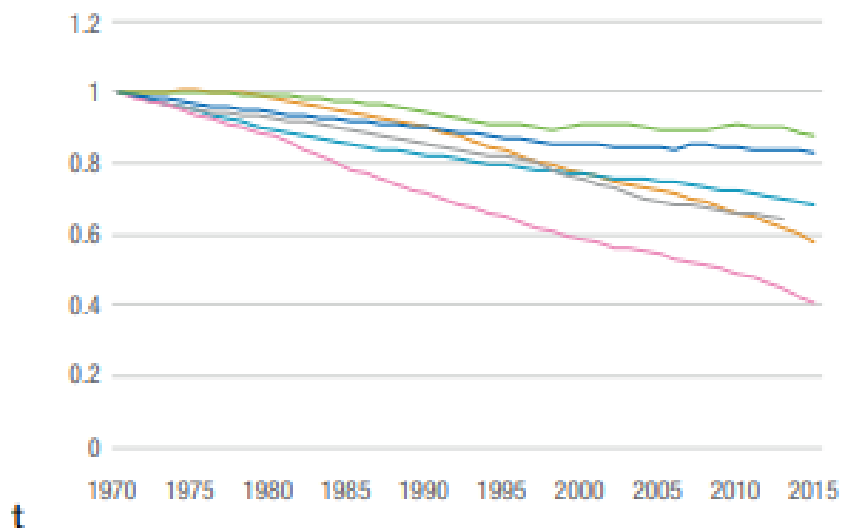
WorldWetlandsDay.org

Prírodné mokrade nám rýchlo miznú

Stav a trendy

- Vo svete sme od roku 1970 prišli už o 35% mokradí.
- Mokrade ubúdajú **trikrát rýchlejšie ako lesy**.
- Druhy rastlín a živočíchov mokradí **sú ohrozené vyhynutím**
- Ohrozené je aj živobytie, kvalita života a zdravie ľudí a planéty.

Zdroj:

[Summary of the Thirteenth Meeting of the Conference of the Parties to the Ramsar Convention on Wetlands | Ramsar](#)
[Wetlands – world’s most valuable ecosystem – disappearing three times faster than forests, warns new report | Ramsar](#)
[Global Wetlands Outlook 2018](#)

Príčiny úbytku a degradácie mokradí

Pre udržateľné využívanie mokradí je potrebné poznať dôvody úbytku a degradácie mokradí, aby sme mohli riešiť ich hlavné príčiny.

Odvodňovanie
a zasypávanie

Nadmerné
využívanie
vody

Znečisťovanie

Nadmerný lov
rýb a iných
zdrojov

Zmena klímy

Zdroj:

[Global Wetlands Outlook 2018](#)

Mokrade sú podstatné ekosystémy bohaté na biodiverzitu

Mokrade v súčasnosti pokrývajú približne 6% zemskeho povrchu.

Môžu byť morské alebo sladkovodné, vnútrozemské alebo pobrežné, prírodné alebo umelé.

- **Sladkovodnými mokradami sú:** vodné toky a ich alúviá, jazerá, mláky, rašeliniská, slatiny, močiare, prameniská
- **K prímorským mokradiam radíme:** ústia riek, pobrežné nánosy, slaniská, mangrovníkové porasty, lagúny, koralové útesy
- **Človekom vytvorené mokrade:** rybníky, ryžoviská, vodné nádrže, ťažobné jamy

Úbytok mokradí ovplyvňuje ľudí a planétu

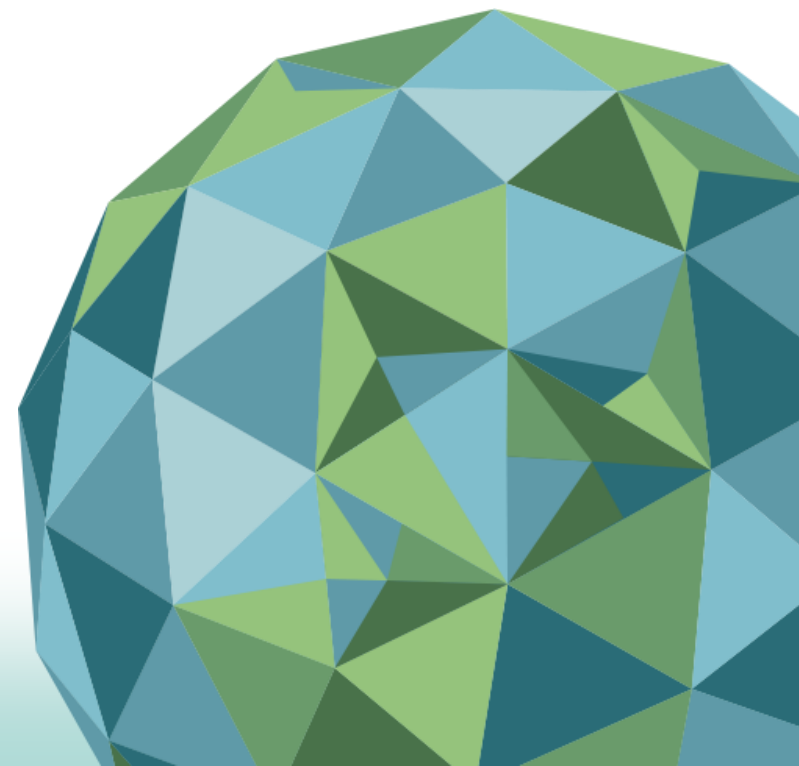
Kvalita života ľudí

• Zabezpečenie dostatku a kvality vody

- Mokrade poskytujú takmer všetku sladkú vodu.
- Mokrade sú akýmisi „obličkami“ Zeme a ich pôdy a rastliny dokážu filtrovať škodlivé toxíny, pesticídy z poľnohospodárstva a odpadové látky z priemyslu a uvoľňovať prečistenú vodu.
- Správa OSN o vode (2018) uvádza mokrade ako opatrenia založené na prírodných procesoch, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu kvality vody.
- Vo svete už 2,2 miliardy ľudí nemá prístup ku kvalitnej pitnej vode a každý rok preto zomrie 485.000 ľudí.
- V roku 2017 bol prístup k vode jednou z hlavných príčin konfliktov v najmenej 45 krajinách.

Kvalita života a kultúra

Mokrade poskytujú priestor pre rekreáciu, kultúrne vyžitie a prispievajú k posilňovaniu mentálneho zdravia interakciou s prírodou.

Zdroj:

[factsheet_wetland_restoration_general_e_0.pdf \(ramsar.org\)](#)

[Slide_1 \(ramsar.org\)](#)

[factsheet_wetland_restoration_peatlands_e.pdf \(ramsar.org\)](#)

Úbytok mokradí ovplyvňuje ľudí a planétu

Regulácia klímy a bezpečnosť

- Mokrade sú **prírodnými ochrannými štítmí a pomáhajú nám vysporiadať sa so zmenou klímy a jej dopadmi.**
 - Mokrade zabezpečujú ochranu **60% obyvateľstva** žijúceho pri pobreží morí pred účinkami búrok, hurikánov a tsunami.
 - Vnútrozemské mokrade absorbujú veľké množstvo vody, ktorá by sa inak vyliala pri záplavách do sídiel a sú účinné pri znižovaní rozsahu povodní a pomáhajú aj pri zmierňovaní dopadov sucha.
 - Pobrežné mokrade absorbujú a ukladajú uhlík až **55x** rýchlejšie ako tropické dažďové lesy.
 - **V rašeliniskách** je uložených **~30% uhlíka** — **2x** viac ako vo všetkých lesoch sveta.
 - Vysušenie rašelinísk a ich vypaľovanie je zodpovedné odhadom za 4% globálnych antropogénnych emisií skleníkových plynov.

Zdroj:

[WWD19_2Handout_english.indd \(ramsar.org\)](#)

[wwd16_hand-outs_desktop_print_eng.pdf \(ramsar.org\)](#)

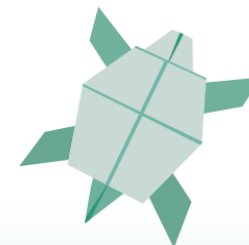
[Ramsar-50-Factsheet-BIODIVERSITY-English.pdf \(ramsar50.org\)](#)

[Summary of the Thirteenth Meeting of the Conference of the](#)

[Parties to the Ramsar Convention on Wetlands | Ramsar](#)

Biodiverzita

- V mokradiach žije alebo sa rozmnožuje približne 40% druhov rastlín a živočíchov sveta.
- Sú bohaté na živiny — voda a vodné toky prenášajú a podmieňujú potravné reťazce.
- V mokradiach boli identifikovaných >100,000 sladkovodných druhov.
- Sú domovom pre 30% známych druhov rýb, každý rok sa objaví okolo 200 nových druhov.

Vykonajte 3 veci na zvrátenie úbytku mokradí

Tri aktivity, ktoré pomôžu

OCEŇUJME ich rozmanité úžitky a riešenia založené na prírodných procesoch

SPRAVUJME ich múdro a využívajte ich udržateľne tak, aby sme zachovali a udržali ich priaznivý stav

REVITALIZUJME ich, aby sme obnovili ich biodiverzitu a život v nich

1 Oceňujme mokrade

Na mokrade sa v minulosti hľadalo ako na nevyužiteľné a zbytočné územia. Mokrade môžeme oceňovať tým, že:

Uznáme rozmanité úžitky a riešenia založené na prírodných procesoch, ktoré poskytujú:
Spoločnosť by si mala uvedomiť a uznať všetky ekonomické, sociálno-kultúrne a environmentálne benefity, hodnoty a služby, ktoré mokrade poskytujú.

Podchytíme význam mokradí ich ekonomickým ocenením:

Podchytenie monetárneho prospechu a ekonomickej hodnoty mokradí pomôže pri rozhodovaní orgánov štátnej správy. Môže poskytnúť informácie o hodnotách a službách, ktoré mokrade poskytujú a tvoriť základ pre formulovanie a analýzu politík a stratégií.

Zabezpečíme, že politiky a rozhodovanie reflektujú hodnoty a význam mokradí:

Zpracujeme ochranu a múdre využívanie mokradí do národných plánov a politík a do činností — ako je prihlasovanie mokradí medzinárodného významu, inventarizácia mokradí a spracovanie právnych a koncepčných opatrení, ktoré regulujú činnosti v mokradiach.

Zdroj:

[TEEB Approach](#) – [Barbier, Acrerman and Knowler, in Economic Valuation of Wetlands: A Guide for Policy Makers and Planner](#)

Múdre spravovanie mokradí a ich udržateľné využívanie zachová a udrží ich priaznivý stav.

- Ramsarský dohovor definuje múdre využívanie ako „**udržiavanie ekologického charakteru mokradí**, dosahované implementáciou ekosystémových prístupov, v rámci kontextu udržateľného rozvoja.“
- **Činnosti, ktoré podporujú múdre využívanie mokradí:**
 - Prijatie **národných plánov**, politik a legislatívy pre mokrade, buď osobitne alebo ako súčasť širších iniciatív
 - Tvorba programov zahŕňajúcich inventarizáciu, monitoring, výskum mokradí, vzdelávanie, výchovu a osvetu
 - Spracovanie plánov integrovaného manažmentu a múdreho využívania mokradových lokalít
 - so zahrnutím zainteresovaných strán do diskusií od začiatku
 - s vykonaním inventarizácie mokradí a hodnotením vplyvov
 - s určením inštitúcie zodpovednej za implementáciu plánu
 - s monitorovaním zmien v lokalitách
 - s návrhmi na prihlásenie ramsarských lokalít

Ekologický charakter je charakteristika mokrade v danom čase — kombinácia jej komponentov, procesov, úžitkov a služieb.

Zdroj:

[factsheet2_wise_use_basics_0.pdf \(ramsar.org\)](#)

[The Wise Use of wetlands | Ramsar](#)

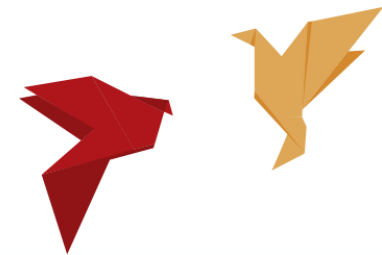
Revitalizácia a obnova degradovaných a zaniknutých mokradí

Podstatné prvky pre obnovu mokradí

- **Riadenie vodného režimu**
 - Znalosť prietokov a vodného režimu a zabezpečenie jeho obnovy
 - Realizácia systémov pre zmierňovanie záplav
 - Vybudovanie priestorov pre retenciu zvýšených prietokov
 - Zavodnenie rašelinísk
- **Obnova vhodnej vegetácie**
 - Výsadba pôvodnej vegetácie
 - Zabezpečenie sadbového materiálu
- **Riešenie znečistenia**
 - Uzavretie alebo odstránenie nelegálnych štruktúr
 - Riešenie tuhého odpadu
 - Vyčistenie územia
- **Zapojenie miestnej komunity**
 - Získanie informácií a poznatkov miestnych obyvateľov
 - Vytvorenie systému monitoringu miestnou komunitou na zabezpečenie ochrany a zachovania mokradí
- **Založenie programov verejno-súkromného partnerstva**

Dekáda OSN pre obnovu ekosystémov 2021-2030 ponúka príležitosť pre spojenie úsilia na zvrátenie degradácie mokradí na našej planéte, na ktorej ich bolo od r. 1700 znehodnotených takmer 90%.

Zdroj:

[factsheet_wetland_restoration_general_e_0.pdf \(ramsar.org\)](#)

[factsheet_wetland_restoration_peatlands_e.pdf \(ramsar.org\)](#)

[factsheet_wetland_restoration_coastal_e.pdf \(ramsar.org\)](#)

„Múdre a udržateľné využívanie mokradí je nielen možné — je podstatné pre budúcnosť ľudstva a planéty. Ak bude pokračovať poškodzovanie týchto život podporujúcich ekosystémov, bude to mať strašné následky ak hneď nezasiahneme. Mokrade sú naším záchranným lanom pre budúcnosť mnohokrakým spôsobom. A musíme im venovať čas, kapitál — a srdce — pre ich záchranu.“

Martha Rojas Urrego
Generálna tajomníčka Dohovoru o mokradiach